

Rośliny inwazyjne, co to ?

Nadeszła wiosna, a z nią możliwość nowych nasadzeń roślin. Warto wiedzieć, że wiele roślin stosowanych w ogrodnictwie nie pochodzi z naszego kraju, lecz zostało sprowadzonych z innych części świata. Rośliny obcego pochodzenia, ze względu na walory dekoracyjne i użytkowe, mają ważne znaczenie gospodarcze, ale niektóre z nich mogą stanowić zagrożenie dla rodzimych zasobów przyrodniczych. Zagrożenie to wynika z faktu, że część roślin „wydostała się” z uprawy i stała się nowym składnikiem dzikiej flory lub została tam celowo nasadzona.

W Polsce występuje około 3500 gatunków roślin naczyniowych. Około 30% z nich to rośliny obcego pochodzenia, w tym inwazyjne. Rośliny należące do gatunków inwazyjnych charakteryzują się intensywnym tempem rozmnażania i niekiedy rozprzestrzeniają się na znaczną odległość w relatywnie krótkim czasie.

Według Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska 88 gatunków roślin uznanych jest obecnie za gatunki inwazyjne lub potencjalnie inwazyjne w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej. Spośród tych gatunków aż 63 odnotowano już w przynajmniej jednym chronionym siedlisku przyrodniczym.

Gatunki inwazyjne negatywnie wpływają na środowisko przyrodnicze, m.in. poprzez przekształcanie siedlisk, wypieranie gatunków rodzimych, a nawet ograniczanie bazy pokarmowej dla zwierząt. Oddziaływanie roślin inwazyjnych jest szczególnie dotkliwe w ekosystemach naturalnych lub półnaturalnych takich jak: zbiorowiska nadrzeczne, lasy, łąki, pastwiska, a także w obszarach chronionych (w parkach narodowych, parkach krajobrazowych i obszarach Natura 2000). Niektóre z gatunków inwazyjnych mogą powodować również straty gospodarcze, np. poprzez rozprzestrzenianie się jako chwasty na gruntach rolnych lub na terenach budowlanych. Rośliny te mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi i zwierząt, powodując alergie lub poparzenia. Problem związany z rozprzestrzenianiem się gatunków obcych jest na tyle istotny, że zostały podjęte działania w poszczególnych krajach, jak i w ramach współpracy międzynarodowej, które zmierzają do ograniczenia tego zjawiska. Wyniki badań wskazują, że jednym z głównych źródeł rozprzestrzenienia się inwazyjnych gatunków roślin na świecie jest ogrodnictwo. Zwalczanie obcych geograficznie roślin inwazyjnych odbywa się na wiele sposobów: od chemicznych, poprzez mechaniczne, mieszane, po tzw. biologiczne.

Zgodnie z art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zabrania się wprowadzania do środowiska przyrodniczego oraz przemieszczania w tym środowisku roślin, zwierząt lub grzybów gatunków obcych.

Przetrzymywanie, hodowla, rozmnażanie, oferowanie do sprzedaży i zbywanie gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić rodzimym gatunkom lub siedliskom przyrodniczym, jest możliwe wyłącznie po uzyskaniu zezwolenia właściwego Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (art. 120 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody). Natomiast przywożenie z zagranicy inwazyjnych gatunków obcych oraz jednocześnie przetrzymywanie, hodowla, rozmnażanie, oferowanie do sprzedaży i zbywanie tych sprowadzonych okazów wymaga zezwolenia Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (art. 120 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie przyrody).

Minister Środowiska określił w rozporządzeniu z dnia 9 września 2011 r. listę roślin, zwierząt i grzybów gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym. Sporządzenie listy wynikało z potrzeby zapewnienia ciągłości istnienia i ochrony różnorodności rodzimych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów (art. 120 ust. 2 f ustawy o ochronie przyrody).

Przed posadzeniem każdej obcej rośliny w ogrodzie, obok jej walorów estetycznych lub użytkowych oraz wymagań środowiskowych, należy wziąć pod uwagę również sposób rozmnażania i oddziaływania na środowisko, a co się z tym wiąże – sprawdzić, czy należy ona do gatunków inwazyjnych. Intensywny rozrost rośliny o cechach inwazyjnych może spowodować, że prace pielęgnacyjne w ogrodzie będą wymagały dużego wysiłku oraz specjalnych zabiegów i trudnych do przewidzenia nakładów finansowych. Dodatkowo w wyniku niekontrolowanego rozrostu rośliny lub przenoszenia jej owoców i nasion przez wiatr czy zwierzęta może ona przedostać się z naszej działki na tereny sąsiednie, gdzie może również stać się uciążliwą rośliną. Przywrócenie cennego siedliska przyrodniczego do poprzedniego stanu może być niemożliwe lub będzie wymagało czasochłonnych i kosztownych działań. Można rośliny inwazyjne zastąpić innymi roślinami: rodzimymi lub obcymi, ale niewykazującymi charakteru inwazyjnego, np. nieinwazyjną odmianą tego samego gatunku. W pierwszej kolejności należy rozważyć nasadzenie roślin gatunków rodzimych o ile ich zastosowanie pozwoli uzyskać efekt lub cel porównywalny jak w przypadku zastosowania roślin gatunków obcych.

Niektóre gatunki inwazyjne wśród roślin według Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska:

- barszcz Sosnowskiego (*Heracleum sosnowskyi*),
- rdestowiec ostrokończysty (*Reynoutria japonica*),
- klon jesionolistny (*Acer negundo*),
- świdośliwka kłosowa (*Amelanchier spicata*),
- robinia akacjowa (*Robinia pseudoacacia*),
- nawłóć kanadyjska (*Solidago canadensis*),
- czeremcha amerykańska (*Padus serotina*),
- nawłóć późna (*Solidago gigantea*),
- niecierpek gruczołowaty (*Impatiens glandulifera*),
- niecierpek drobnokwiatowy (*Impatiens parviflora*),
- kolczurka klapowana (*Echinocystis lobata*),
- rdestowiec ostrokończysty (*Reynoutria japonica*),,
- róża pomarszczona (róża fałdzistolistna) (*Rosa rugosa*),
- dąb czerwony (*Quercus rubra*).

Dąb czerwony (*Quercus rubra*)